

میراث چاوزمو

نزدیک یک‌ماه است که هوگو چاوز در بستر بیماری در هاوانا قرار دارد و پس از چهارمین عمل جراحی برای برداشتن بافت‌های سرطانی، بین مرگ و زندگی دست و پا می‌زند.

نزدیک یک‌ماه است که هوگو چاوز در بستر بیماری در هاوانا قرار دارد و پس از چهارمین عمل جراحی برای برداشتن بافت‌های سرطانی، بین مرگ و زندگی دست و پا می‌زند.

وی پیش از آنکه برای جراحی چهارم راهی کوبا شود، از مردم خواست در صورتی که وی نتوانست به مسیر چاوزمو بازگردد، نیکولاس مادورو معاونش را به جای وی برگزینند. طی 14 سالی که چاوز در قدرت بوده است، چاوزمو یا سبک حکومت و برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی وی به بخشی جدایی‌ناپذیر از قاموس سیاسی در ونزوئلا و حتی سراسر آمریکای لاتین بدل شده است. با وجود اینکه خداحافظی با چاوز شاید هنوز زود باشد، نگاهی گذرا به میراث وی در چارچوب چاوزمو می‌تواند تصویری کلی از دستاوردهای چاوز به دست دهد.

چاوز برنامه‌هایی را در طول چند دوره ریاست‌جمهوری خود به اجرا درآورد که می‌توان آنها را به دو دسته برنامه‌های داخلی و خارجی دسته‌بندی کرد. دولت وی در طول 14 سال بیش از 171 میلیارد دلار؛ مأموریت‌ها؛ اجرا کرد که اصطلاحاً به برنامه‌های اجتماعی اطلاق می‌شود. چاوز توانست با تکیه بر بزرگ‌ترین ذخیره ثابت شده نفت جهان که معادل با 297 میلیارد بشکه و بیشتر از ذخایر نفت عربستان سعودی است، دست به ابتکارهای متعددی بزند. یکی از برنامه‌های وی که از سال 2006 به اجرا درآمد، تشکیل شوراهای اجتماعی بود.

این شوراهای تقریباً معادل شورایی‌های محله است و وظیفه آنها اداره امور و توسعه اقتصادی محلی است. آنها متصدی همه‌چیز از توزیع گاز و آب گرفته تا آسفالت خیابان و ساختن شبکه فاضلاب و ورزشگاه هستند. اکنون بیش از 40 هزار شورای اجتماعی در ونزوئلا فعال است. مقامات ونزوئلایی قصد دارند ظرف چهار سال آینده، هشت میلیون نفر دیگر را در قالب 40 هزار شورای جدید سازماندهی کنند. در سال 1998، فقط 20 هزار نفر در بخش تعاونی مشغول به کار بودند، اما این رقم اکنون به بیش از 1.5 میلیون نفر افزایش یافته است.

راه‌اندازی ده‌ها هزار تعاونی جدید در این کشور 29 میلیون نفری از برنامه‌های دیگر دولت است. این تعاونی‌ها از پرداخت مالیات معاف هستند و وام‌های کم‌بهره دریافت می‌کنند. در طول 10 سال گذشته، دولت هزینه برنامه‌های اجتماعی را بیش از 60 درصد افزایش داده و 772 میلیارد دلار در این مسیر خرج کرده است. در سایه این برنامه‌ها، ونزوئلا اکنون پایین‌ترین سطح نابرابری اقتصادی را در منطقه دارد. میزان فقر از 70.8 درصد در سال 1996 به 21 درصد در سال 2010 رسیده است. در همین مدت، میزان فقر شدید از 40 درصد به 7.3 درصد رسیده است. بیش از 20 میلیون نفر از نتایج میراث چاوز؛ بهره‌مند شدند.

در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی، چاوزمو ویژگی‌های خاص خود را داشته است. استقلال و تکیه بر قدرت کشورهای منطقه حرف اول را در سیاست خارجی دولت زده است. از سال 1999 که چاوز به قدرت رسید، وی تأثیر عمیقی بر کل قاره آمریکا داشته است. ائتلاف بولیواری کشورهای آمریکا شامل ونزوئلا، کوبا، اکوادور، بولیوی و نیکاراگوئه اکنون لابی قدرتمندی در سازمان‌های منطقه‌ای است.

چاوز در دسامبر 2011، نخستین نشست سران جامعه کشورهای آمریکای لاتین و کارائیب را برگزار کرد که شامل تمام 33 کشور آمریکایی این منطقه بود و مخصوصاً کانادا و آمریکا را از آن کنار گذاشت. اما شاید مهم‌ترین کمک چاوز به منطقه راه‌اندازی پتروکاریب است. پتروکاریب موافقت‌نامه همکاری انرژی است که براساس آن ونزوئلا به 17 کشور منطقه نفت به قیمت پایین می‌فروشد.

ونزوئلا در اتحادیه کشورهای آمریکای جنوبی (اوناسور) و بازار مشترک جنوبی (مرکوسور) نیز نقش برجسته‌ای ایفا می‌کند. در عرصه بین‌المللی، ونزوئلا روابط نزدیکی با چین، روسیه و ایران برقرار کرده است. وی در ژانویه 2009 سفیر رژیم صهیونیستی را بر سر جنگ غزه اخراج کرد و روابط دیپلماتیک را با این رژیم گسست. وی همچنین از حامیان بشار اسد رئیس‌جمهور سوریه بوده است. اکنون با ابهام درباره آینده چاوز، آینده چاوزمو هم به بوته ابهام فرو رفته است. باید دید آیا چاوزمو بدون چاوز ادامه می‌یابد یا نه.